

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

GOSPODARSTVO.

Naši živinorejci je treba posredovanja.

Naša živinoreja je še v marsičem pomanjkljiva. Mej drugim trpi tudi zaradi tega, ker ji manjka zadostnega posredovanja. Navadno skrbi vsak gospodar le sam za se in se ne briga dosti čez prag svojega hleva, in naj bi bila občna korist še tako dobra in potrebna. Tako se zgodi, da proda gospodar prav lepega teleta mesarju, dočim pusti njegov sosed kako revno tele za rejo. Kaj ni škoda, če pridejo lepa teleta mesarju v roke? Kaj bi ne bilo bolje, da bi se teleta od dobrih krav in dobrih plemenjakov pridržala za pleme in skušala prodati gospodarjem, ki bi radi prišli do boljšega plemena? Teleta od lepih in dobrih krav bi se morala sploh odrediti, saj nam manjka povsod lepe, raščne in dobre živine. Slabotna teleta naj se pa prodajo mesarju, ker niso za drugo rabo. Ko bi se pri nas te razmere nekoliko uredile, koliko hitreje bi prišli do lepše živine! Trebalo bi le malo več posredovanja med živinorejci in kmalo bi se razmere na bolje obrnile. In kar velja za rejo telet, to velja tudi za odraslo živino. V najbližji okolici se še izve, kje bi se dobila kaka lepa telica na prodaj, sicer pa ne, in to ni prav. Eden ali drug bi rad kupil kako telico ali kakega junčka za pleme, pa ne zve zanj — ker manjka posredovanja. In tako je tudi s kravami, posebno z mladovnimi kravami. Koliko lepih in za pleme sposobnih krav se ne pobije po tržaških mesnicah, ki bi lahko doma še dobro molzle in dajale lepa teleta! Koliko dobrih živali mora zapustiti vsako leto dolenjske hleve, dočim se mnogi gospodarji ukvarjajo z rejo prav slabih in malovrednih krav! Kaj bi se ne dalo temu od pomoči? Seveda bi se dalo, a treba je nekaj dela za to. V takih razmerah, kakor so naše, treba je s posredovanjem vplivati na to, da se dobre živali ohranijo, slabe pa odstranijo. Lepa krava, ki je dobra za mleko in za teleta, je dandanes lep kapital pri hiši. Takih živali ni prodajati, in če se prodajo, naj se skušajo prodati za rejo, ne pa za Trst, kjer jih izmolzejo in potem pobijejo. Največ bi se doseglo v tem oziru, ko bi tudi naša dežela dobila živinorejskega nadzornika, ki bi šel našim živinorejcem tako na roke, kakor gredo vinarski veščaki našim vinogradnikom. Pri občnih zborih kmetijske družbe se je že večkrat poudarjala potreba takega veščaka, ali dosedaj se ni še ničesar doseglo, vzlic temu da je živinoreja najvažnejša vejica kmetijstva, in da potrebuje tudi ona vsestranske pomoči, ako naj bolj uspešno napreduje kakor dosedaj. —r—

Umetna gnojila za ajdo.

Ajda potrebuje pred vsem ugodnega vremena, da nam dobro obrodi. Treba ji je pa tudi močne zemlje. Če ni zemlja dosti gnojna od prej, nam ajda ne more dati obilnih pridelkov in naj bo vreme še tako ugodno. Za gnojenje ajdi se močno hvalijo umetna gnojila, s katerimi so se dosegli že najlepši vspehi. Hlevski gnoj se za gnojenje zato manj priporoča, ker vpliva s svojim dušikom preveč na bohotno rast in premalo na razvoj zrnja. Taka ajda nam rada poleže. Razun tega se hlevski gnoj za hitro rastočo ajdo primeroma prepočasi razkrajja. Če hočemo, da bo ajda polna, potem ji je treba pred vsem fosforove kisline, ki se nahaja v najpripravnejši obliki v umetnih gnojilih in sicer v tako imenovanih superfosfatih. Zato se pa superfosfati tudi najbolj priporočajo. Izmed superfosfatov se rabita zlasti kostni in rudninski superfosfat. Kostni superfosfat ima 17 do 18% fosforove kisline, rudninski superfosfat pa 13 do 14%; prvi je močnejši in stane v Ljubljani 11 K 100 kg, drugi je cenejši in stane 7 K 50 vin. 100 kg, zato se ga rabi pa tudi nekoliko več. Kmetijska družba prodaja in priporoča pred vsem rudninski superfosfat, katerega je treba po 25 kg za vsak mernik posetve. Če rabiš kostni superfosfat ga zadostuje 20 kg za en mernik posetve. Superfosfat se raztrosi tik pred setvijo na preorano strnišče. Na to se seje ajda in zavlači. Če manjka v zemlji kalija, kar vidimo posebno pri lahki zemlji, potem se priporoča tudi gnojenje s kalijevimi gnojili, in sicer s tako imenovano kalijevo soljo, ki ima 40% kalija in stane 12 K 60 vin. 100 kg. Te soli se vzame po 10 kg na vsak mernik posetve. Če gnojiš s kalijevo soljo, moraš superfosfat in kalijevo sol tik pred rabo dobro skupaj zmešati in potem raztrositi. Namesto kalijeve soli se vzame tudi lahko pepel. Kajnit pa ni dober, ampak je škodljiv pri ajdi, kakor nam potrjujejo razne izkušnje. Ajda je važen pridelek v naši deželi, zato naj se tudi na to stran stori, kar je mogoče, da se letine zboljšajo. —r—

Dolenjci in kmetijsko združništvo.

Kmetijsko združništvo napreduje s čim dalje lepšimi vspehi. Dvajset let je tega, kar so se ustanovile v Avstriji prve denarne zadruge in če pogledamo danes, kako velik in lep napredek je nastal vsled združnega dela po raznih deželah naše Avstrije, pa moramo odkrito priznati, da je združna misel zmagonosna, da prodira v enomer naprej in da vstvarja vspehe, ki so po nekod naravnost velikanski. Po krajih, kjer je prej

vsako skupno delo počivalo, kjer je delal vsak le za se in si pomagal kakor je znal in vedel, navezan le na svojo lastno moč, po teh krajih se je pričelo novo gospodarsko življenje. Zadrudni duh je prodril med gospodarje, ustanovljati so se začele denarne in druge kmetijske zadruge, ki so postavile vse gospodarstvo na ugodnejšo in bolj zdravo podlago. Pridelki so se začeli lažje in boljše prodajati, dočim se je potrebni kredit izdatno pocenil. Dohodki so se vsled tega povzdignili in z njimi vred tudi vsa vrednost posestva.

Posebno lepe vspehe so dosegli v tem pogledu na Nižjeavstrijskem. Tam deluje danes nič manj kakor 670 zadrug. Ko je letos meseca maja zboroval na Dunaju prvi kmetijsko-zadrudni shod, se je glede na lepe vspehe dosedanjega delovanja močno poudarjal veliki pomen, ki ga imajo zadruge ne le na gospodarskem, ampak tudi na nravno-vzgojevalnem in družabnem polju in stavila se je opravičeno za izgled nižjeavstrijska dežela, kjer se je zadrudništvo dosedaj še najbolj razvilo. Iz dotičnega poročila povzamemo, da deluje danes na Nižjeavstrijskem 528 denarnih zadrug, 101 mlekarska zadruga, 21 skladiščnih zadrug, 9 vinorejskih zadrug in 15 raznih drugih zadrug. Ves ta razvoj mogočno pospešuje zadrudna osrednja blagajna, ki se je ustanovila na Dunaju l. 1899, in ki preskrbuje zadrug s potrebnim kreditom. V tej blagajni združene zadruge so imele konci l. 1904 čez 19 milijonov hranilnih vlog. Posebno lepe vspehe so dosegle mlekarske zadruge, zlasti odkar se je ustanovila nižjeavstrijska osrednja mlekarna na Dunaju. V tej mlekarni je združenih 76 mlekarskih zadrug. Prav uspešno delujejo pa tudi druge zadruge. Da se je vse zadrudništvo na Nižjeavstrijskem tako ugodno razvilo, pripisati je zavednosti nižjeavstrijskih kmetov in izdatnim podporam od strani dežele in države.

Kaj pa pri nas? Tudi pri nas na Kranjskem se zadrudništvo lepo razvija, posebno na Gorenjskem in Notranjskem. Poleg obilnih posojilnic ustanovilo se je tudi že mnogo mlekarskih in drugih zadrug. Na Dolenjskem smo primeroma še najbolj zaostali. Človek bi mislil, da so prav na Dolenjskem, kjer prevladuje malo posestvo, razmere ugodne za združeno pospeševanje kmetijskih koristij in da bi se dalo prav tu doseči prav lepe vspehe. Ali ni tako! Dolenjska tla niso še pripravljena za tako gospodarsko delo. Deloma so temu krive naše gospodarske razmere, naše raznolično in vsled tega razkosano gospodarstvo, deloma pa tudi pomanjkanje potrebne zavednosti. Kjer bi trebalo složnega in skupnega dela, tam je needinost in sploh premalo zanimanja. Pa tudi od merodajnih strani ni dosti zaslonbe in podpore. —r—

Velike napake v sadjarstvu.

Od kar daje c. kr. kmetijska družba v Ljubljani svojim članom vsako leto gotovo množino sadnega drevja in si ga kmetovalci tudi lahko iz drevesnice kmetijske šole na Grmu, ter iz družih drevesnic kupujejo; posadi se vsako leto po Dolenjskem na tisoče sadnih dreves. To je vse hvale vredno in le želeli je, da bi se v tem oziru storilo še več. Obžalovati je pa, da sadno drevje marsikje tako ne uspeva kakor bi moralo in tega krivi so v premnogh slučajih gospodarji, kateri drevje zasajajo sami. Že zasaja se sadno drevje ne pravilno

posebno se ga pa, ko je zasajeno, veliko preveč zanemarja. Eno kakor drugo, je pa velika napaka v sadjarstvu, kateri bi se moralo prej ko prej v okom priti. V ta namen hočemo danes gospodarje opozoriti na poglavitne pogoške, kateri se pri zasajanju sadnega drevja in poznejši vršijo. Pred vsem je napačno to, da se napravlja pri nas po Dolenjskem, kjer imamo zelo povsod težko ilovnato zemljo, jame na spomlad neposredno pred saditvijo samo. V tako težkem svetu, napraviti bi se moralo jame že na jesen pred zimo, da bi v zimskem času ilovica lepo razpadla, sprhnela, se v rahlo zemljo spremenila, v katero je potem na spomlad lahko zasajati, ker ni cmokasta. Druga napaka, katera se pri zasajanju sadnega drevja vrši je ta, da se zasaja drevje dosti pregosto. Drevesca, kakoršna se iz drevesnice dobi, so še drobna, njih krona je še ozka, in to je ravno vzrok, da se vidi oddaljenost drevesa od drevesa, ako znaša 3 do 4 metre, že velika, zadostna. Pri zasajanju sadnega drevja bi moral vsak pred očmi imeti, prihodno velikost, to je obširnost drevesa namreč obširnost krone kakoršno doseže drevo pri ugodnih razmerah čez 20 do 30 let. V tem času razširi se vsaka krona lahko na vse strani za 2 do 3 metre tudi še več in kje naj v taki goščavi potem drevje dobro uspeva, ko je bilo prvotno komaj toliko narazen sajeno. Drevesca sadi naj se toraj ako se zasaja hruške, jabolka po 8 metrov, ne pa le po 3 do 4 metre narazen. Orehe zasajati se mora še clo na 10 metrov, za češplje pa zadostuje oddaljenost 5 do 6 metrov.

Tretja napaka, katera se v naših krajih pri zasajanju sadnega drevja skoraj redno vrši je ta, da se napravlja veliko premajhne jame. Ker niso korenine iz drevesnice izkopanega drevesa kdo ve kako na široko razsežne, ker jim je premer k večjemu 45 do 50 centimetrov, ali pa še toliko ne, pa se tudi jame komaj tako široke dela. Da, neredkokrat vidi se napravljeni še celo ožje jame, tako ozke, da se v njo postavljenemu drevescu korenine kviško zakrivljujejo. To je pač skrajna nedostatnost, recimo kar naravnost, skrajna malomarnost. Vsaka jama naj bode meter široka ne pa le 45 do 50 centimetrov, potem bo drevesce lahko dobro uspevalo in se čvrsto ukoreninilo. In kakor se pri nas, pri zasajanju sadnega drevja jame redno preozke, napravlja se jih ne manj redno tudi veliko preplitve. Izkoplje se večinoma komaj 30 do 40 centimetrov globoko jamo s pretvezo, saj tudi drevesce daljših korenin nima. To je sicer res, da daljših korenin znabiti nima, ali daljše mora pa napraviti, in zato je pač neobhodno potrebno, da mu je v prvih letih globokejša rahla plast na razpolago. In v to svrhu kopati se mora 70 do 80 centimetrov globoke jame. Kar so pregloboke se jih pa pri zasajanju toliko zasuje, da ne pride drevesce globokejši s svojimi koreninami v zemljo kakor je pred v drevesnici rastlo. To, kar smo ravnokar rekli, je velikanske važnosti pri zasajanju, da ne pride namreč drevesce globokejši v zemljo kakor je prej rastlo. Na Dolenjskem se pa to skoraj nikoli ne zgodi, veliko rajši nasprotno, da pride drevesce v preplitvo zemljo, ker se preplitve jame dela.

Četrta velika napaka, katera se pri zasajanju sadnega drevja po Dolenjskem skoraj redno vrši, je pa

ta, da se v jamo postavljenemu drevescu korenine kar z matiko zasuje, namesto da bi se jih z roko in z rahlo zemljo lepo podkladalo, in tako v tisti legi obdržalo, v kateri so se prej v drevesnici nahajale. —1—

(Dalje prihodnjic)

Skrbimo bolj za hosto.

Hosta je pač hranilnica, da, zaklad kmetovalca. Kako srečen je gospodar, kateri poseduje poleg njiv, travnikov, vinogradov, sadovnjakov, še toliko hoste, da mu ne primanjkuje drv, stavbnega lesa in nastilja za domačo potrebo. Še srečnejši je pa tisti gospodar, kateri ima hoste toliko, da lahko iz nje les še prodaja. Takemu je hosta prava hranilnica in zaklad, iz katerega lahko zajemlje, kadar mu denarja nedostaja. Žal le, da se marsikdo prehitro poslužuje te hranilnice, tako da mu zmanjka zaloge prekmalo. Koliko hoste se dandanes, ko se dragi stavbeni les po železnici prav lahko izvažja, poseka brez prave potrebe? Marsikateri gospodar bi imel pri umnem gospodarstvu v hosti za domačo potrebo še leta in leta dovolj vsega, česar mu hosta daje. Vrh tega vzela bi pa lahko vsako leto kolikor toliko za odprodani les. Ali žal! odkar imamo železnico, izginjujejo hoste, osobito one malih kmečkih posestnikov, kar kakor bi gorelo. Lesni trgovci pri tem bogatijo, kmetje pa še večinoma ubožajo, namesto da bi si opomogli. Brezpotrebno, ali vsaj veliko preneglo izsekavanje host razodeva najprej slabo skrb za hosto. So pa še druge prikazni, katere spričujejo slabo skrb za hosto. Prva je pač ta, da se ne skrbi, kadar se kako hosto poseče, takoj za to, da bi se dotični svet iznova pogojznil, to je s takimi gozdnimi rastlinami posadil, od kakoršnih je v prihodnosti največje vrednosti in denarne koristi pričakovati. Izsekani svet prepusti se samega sebi, češ, se bo že sam zopet zarastel. Tako postopa se še celo vkljub temu, da imamo postavo, katera odločno, jasno vелеva, da se mora izsekana, osobito jako kamnita, toraj kraške narave hostna tla, takoj zopet posaditi, pogozditi. Koliko nekdanje, prav lepe smrekove, hrastove ali drugačne dragocene hoste se spremeni na tak način v le kaj malo vredno trepetlikovino, gabrino, brezovino.

Druga, pač že smešna, brezumna prikazen v slabi skrbi za hoste razodeva se pa v tem, da se izsekani svet sicer pogozdi, to zato, ker postava tako vелеva, in ker se s tem dotični gospodar kazni izogne, novo pogozditev prepusti se pa potem samo sebi. V takih pogozditvah naselijo se kmalo hostni pleveli, to v podobni trepetlike, srobotine, hmelja itd. in v par letih je ob pogozditvah. Naštete hostne plevelne rastline zadržijo posajene smreke, mecesne, borovce in ti zginejo popolnoma ali pa postanejo nič vredne pokveke.

Tretja, najsmušnejša, brezumna prikazen v slabi skrbi za hosto razodeva pa to, ako se po izsekanih delih še celo živino pase, kar se pri nas tudi nikakor redko ali izjemno ne godi. Vsakemu gospodarju bila bi naj pač častna, vestna stvar skrbeti za to, da svoje hoste prehitro in znabiti še celo brezpotrebno ne izseče. Ako jo pa že izseče, potem naj bi bila pa njegova najresnejša skrb, da dotični svet koj pogozdi in da za dobro uspevanje posajenih rastlin vestno skrbi. To pa

s tem, da v dotičnem svetu pred vsem ne pase, da pa tudi vsako leto srobotino, hmelj in druge hostne plevelne rastline uničuje. Kako škodo da srobotina in hmelj v pogozditvah lahko povzročita, je kar neverjetno. Nemanjšo povzročijo pa tudi drugi hostni pleveli, ako tudi ne tako hitro. Hosta dela deželo bogato, pomanjkanje hoste pa beraško. Zato skrbimo i zanj isto tako, kakor skrbimo za druge kulture. —1—

Politični pregled.

V odseku za volivno preosnovo so imeli vroče dneve. Prišla je na vrsto Kranjska in Nemci so res zahtevali poseben mandat za Kočevce. Dr. Šusteršič je zahteval za Spodnje Štajersko še en slovenski mandat kot odškodnino, ako se to zgodi. Kar na enkrat pa so začeli v odseku obstrukcijo Italijani, in najbrž bo ali je že padel kočevski mandat.

Državni zbor razpravlja še vedno obrtni zakon.

V delegacijah je dr. Šusteršič s spretnim govorom znal na najvišjih mestih vzbuditi zanimanje za slovenski jug sploh, osobito pa za belokranjsko železnico; dokazoval je, da je edina pametna za morebitne vojskine čase neobhodno potrebna železnična zveza države s sedaj osamljeno Dalmacijo mogoča le preko Ljubljane-Novega mesta in Bele krajine dalje do Dalmacije.

Bivši ministerski predsednik dr. Körber se je v zadevi stavb v tržaški luki zagovarjal sicer spretno, a to se mu je pa vendar dokazalo, da je njegova vlada ravnala z državnim denarjem preveč potratno.

Nemškega cesarja so hoteli anarhisti umoriti.

V francoski zbornici so vložili predlog za odpravo smrtno kazni.

Na Ruskem poostruje se položaj od dne do dne bolj in bolj. V mnogih mestih, da, celo na samem carjevem dvoru so se uprli vojaki, tako da so jih komaj komaj ukrotili. A niso ukrotili upornega duha, ki se loteva cele Rusije tako, da se bo kmalu vprašalo: kdo ni več revolucionar? — Sedaj sodijo častnike, ki so zakrivali oni grozni poraz ruske mornarice pri Čušimi. Nekaj so jih obsodili na smrt, a priporočili carjevi milosti, admiral Roždestvenski pa je kar sam prosil, naj mu odmerijo najvišjo kazen, vsaj tako pišejo ruski listi. Pravih krivcev pa ne kaznujejo, in to so podkupljivi ruski velikaši, ki so pustili vso mornarico skrajno zanemarjeno, denar pa vtaknili v svoj žep.

Na tretji slov. kat. shod v Ljubljano!

Vsa društva, vse slovenske župane, občinske odbornike, sploh vse zavedne slovenske može in mladeniče pozivamo, da se vzdignejo v velikem številu na tretji slovenski katoliški shod v Ljubljano. Naj bi ne bilo slovenske vasi, iz katere ne bi prihiteli močje in mladeniči na katoliški shod. Vsi, ki dobro hočete slovenskemu ljudstvu, prihitite v Ljubljano, da se združimo v mogočen klic po naših pravicah! Društveni odbori naj imajo takoj seje ter se naj potrudijo za najobilnejšo udeležbo. Zglasilne pole dobe te dni župni uradi. Prosimo preč. župne urade, da tudi oni takoj razvijo v družbi zavednih mož v župniji najživahnejšo agitacijo. Sestavite živahno delujoče agitacijske odbore. Vsa društva in vsi posamezniki naj svojo udeležbo naznanijo pri svojih župnih uradih. Društva naj ondi naznanijo tudi, ako pridejo s pevskimi zbori, zastavami i. t. d. S tako urejenimi naznanili se prihrani mnogo stroškov. Župni

uradi naj dopseljejo zglasilnice najpozneje do 30. julija na naslov dr. Evgen Lampe v Ljubljani, žeteli pa je, da to store še prej in da se zato udeleženci takoj naznanijo pri župnih uradih, da bo hitro podan natančni pregled iz katerih okrajev je treba posebnih vlakov. Glavna manifestacija bo prirejena za najširše ljudske množice v nedeljo, dne 26. avg. tako, da se jo bo mogel vsakdo udeležiti. Po dohodu vlakov bo slovesni odhod na slavnostni prostor na vrt v „Alojzije-višče“, kjer bo sv. maša, potem pa se otvori tretji slovenski katoliški shod. Govorili bodo najodličnejši govorniki iz vseh slovenskih dežela. Tudi zastopniki drugih slovanskih narodov prihite na naš shod. Po shodu bodo obedi, potem pa velika ljudska slavnost, ki bo aranžirana na najširši podlagi. Tu bodo nastopala društva iz vseh slovenskih pokrajin, nastopali bodo ljudski govorniki, sviralo bo več godb. koristno se bo združevalo z pravo ljudsko zabavo. Zvečer bodo posebni vlaki zopet odbajali. V pondeljek, 27. avgusta se prične delo v odsekih in se nadaljuje v torek 28. avgusta. Vsak večer zoključujejo delo slovesni shodi. Pri naznanilih o udeležbi je torej treba povedati, koliko oseb se udeleži iz posameznih župnij shoda samo v nedeljo 26. avgusta in koliko tudi 27. in 28. avgusta. Na vsak način je žeteli, da je tudi 27. in 28. avgusta obilna udeležba od strani svetnih in duhovskih naših somišljenikov in da se teh posvetovanj posebno živahno udeleže mnogobrojni zastopniki občin, društev in tudi naša vrla mladina. Vstopnina bo za vse priredbe dne 26. avg. 40 vin. za osebo, za vse tri dni pa 1 glđ. za osebo. Sedaj pa takoj na živahno delo povsod, kjer se razlega slovenska govornica! Slovenci iz Kranjske, Štajerske, Koroške, Primorske in drugih dežela, podajmo si na tretjem slovenskem katoliškem shodu bratske roke v delu za povzdigo slovenskega ljudstva. Na shod, da pokažemo svetu, da se zavedamo in da hočemo napredovati!

LISTEK.

Spomini starih dni.

II.

Zadnjič smo slišali o Jožetu in njegovi spretnosti za okrašenje pri cerkvenih slavnostih; danes vam hočem nekoliko povedati o njem, kako spreten da je bil pri posvetnih slavnostih in veselicah. Mož je jecljal; pred vsakim stavkom je rabil besedo „ek“. Bilo je tista leta v našem mestu dosti vojakov, stalni lovski bataljon z godbo. Pogostokrat so tudi iz Karlovca hrvaški polki marširali skozi mesto v Ljubljano. Mudili so se pri nas po več dni. Neko zimo je bilo dva inšpektorata zemljemercev tu, bilo jih je od 40—60, mnogo jih je bilo oženjenih. Po zimi so imeli v mestu svoje pisarne, po leti šli so na deželo po svojem delu, družine bile so pa vedno tukaj, ob nedeljah so prišli gospodje k svojim družinam. To je trajalo, če se ne motim, okolo dve leti. Denarja ni bilo ravno odveč, ali vendar mnogo pri tako živem prometu; imel je veliko veljavo. Dobilo se je za mali denar veliko blaga, zlasti živila so bila po ceni. Zemlja je obilo rodila brez posebnega truda. Vinogradi niso poznali današnjega umetnega dragega dela, a dajali so obilo močnega vina. Med ljudmi vladala je edinstvo, preprostost in zadovoljnost. Strankarskih preprirov se ni poznalo, je li Nemeč ali Hrvat, liberalec ali klerikalec, tega takrat niso poznali. — Bil je zlat mir! Ne vem, kaj so bili gospodje tisti čas, ali liberalci ali klerikalci, samo to dobro vem, da so uradniki, zemljemerci in višji častniki večinoma vsi ob nedeljah in praznikih k sv. maši radi prihajali, zvečer so se pa tudi na plešišču vrtili. Bili so usmiljeni do revežev, brez vse ošabnosti, zares izvrstni možje. Uradništvo, duhovščina, vojaštvo in meščanstvo živelo je v najlepši slogi. Iz tega popisa lahko povzamete, koliko odličnih družin je bilo tista leta tu, tudi si lahko mislite, da pri tako obilem odličnem občinstvu in taki zlati slogi, ki je vladala tisti čas, ni manjkalo veselice, zlasti ker ste bili tu dve godbi: močna vojaška godba in domača 28—30 mož močna. Razlika od prej in sedaj se ne da primerjati, to je sedaj pravi veliki petek. — Zadnji sledovi poprejšnjih veselih časov je samo še

gardna in meščanska godba, to je še edino, kar je našemu mestu ostalo, vse drugo je že pokopano za vselej.

Pa tudi ta zadni ostanek ima mnogo sovražnikov, ki že prežijo, da bi še to edino, kar naše mesto ima, pokopali. Pri današnji needinosti jim ne bo treba veliko truda, grobokopi so že pripravljeni, da še ta zadni ostanek zagrebejo. Potem bo vsem nasprotnikom srce mirno in vladala bo v našem mestu popolnoma vaška tihota. Resnično, ali žalostno! Pa kmalu bi pozabil na Jožeta. Bila je enkrat slavnostna veselica na nekdanjem strelišču pri Krki, kjer je dosedaj stalo kopališče; tam v zgornjih prostorih je bila dobra stalna krčma s kegljiščem. Kegljalce se pa ni tako mlačno kot danes, ne veliko manj kot noč in dan so kegljali. Tisti čas so starejši gospodje, po 60 in še več let stari, z večjo vnemo kegljali, kot danes mladeniči. Tam se je ob nedeljah in praznikih popoldan čez Krko streljalo v tarčo. Imeli so društvo, obstoječe iz uradnikov, častnikov, bližnjih grajščakov in mestnih trgovcev, to je trajalo več let, od spomladi do jeseni. Doli na vrtu bili so vojaške in domače godbe koncerti in plesi. Ti koncerti so se menjavali tam, kakor v mestu na nekem drugim znanim vrtu B. Odličnega občinstva je bilo povsod več kot dosti. Neka veselica je bila tam, treba je bilo lepo okrasiti, zastave postaviti; vzel je to dekoracijo neki stotnik v oskrbo. Stotnik nariše približno neki načrt, kako mora to okrašeno biti. Veselični odsek, obstoječ iz častnikov, uradnikov ter trgovcev, pokliče Jožeta. Gospodje mu pokažejo načrt, vprašajo ga: „No Jože, bi ti znal to tako narediti, kakor so ti gospod stotnik narisali?“ Jože pogleda, ter pravi: „Ek, vse zastopim, bom ek tako lepo naredil, da bodo gospodje mislili, da so v ek paradiz.“ Gospodje pravijo: „Če boš pa res tako lepo naredil, boš pa smodk in pijače dosti dobil.“ „Ek, to imam pa jaz ek rad“, je odgovoril. Ker se tista leta ni na denar, še manj na kak star bokal vina veliko gledalo, zato je bilo povsod dosti pijače. Ko proti večeru Jože konča z okrašenjem in postavi zastave, so bili gospodje z njegovim delom popolnoma zadovoljni, še vojaki so ga pohvalili. Veselica se otvori, Jože še zadnje balončke prižiga, godba zaigra, mladina se že vrti. Starejši gospodje lotili so se kegljanja, ali s postavljačem je bil pravi križ, poskusili so mnogo fantičev, a nobeden ni obstal, nobeden ni hotel postavljati, vsak je hotel le doli pri godbi in razsvetljavi biti. Kegljalcev je bilo mnogo, kaj je narediti? Neki gospod pravi: „Pokličimo Jožeta, akoravno je že prileten in danes izmučen; pa ker je za vsako porabo, bo tudi zato, on nam bo gotovo obstal.“ Jožeta pokličejo in ga vprašajo: „Hočeš nam postavljati?“ „Ek, bom, samo gospodje, večerjal še nisem ek nič.“ Dali so mu gorko boljše večerjo in pijačo, in šel je na delo. Ker se je pa tisti čas v boljnih krogih in zlasti med častniki večinoma le nemško govorilo, so tudi Jožeta vedno nemško vprašali in napovedati je moral, koliko kegljov da je padlo. Jože je bil iz Straže doma, ni veliko hodil v šolo, tudi ni veliko znal, v mestu je bival, preživel se je, ker je nekoliko vrtnarskega razumel, z delom po vrtovih, z okrašenjem pri slavnostih, o vseh svetih je grobove lepšal, pri vodnih partijah je veslal, v predpustu je kinčal veselice dvorane, in tako ga je tudi vedno kaj doletelo i. t. d. Najrajši se je pa sukal okoli kake slavnosti, rad je godbo slišal, in notranje cvetlice zamakal. — Vprašali so ga: „Jože koliko kegljev je padlo?“ „Ek drei, ek fünf naprej ek acht itd.“ Čez nekaj časa se Jožetu to preneumno zdi, da bi se on na svoje stare dni tolikokrat pripogibal, mislil si je svoje delo sem dobro izvršil, dosti je, to pa ni moja naloga. Kar zakriči: „Gospodje, eno ek cvančerco pa en polč stariga ek vina mi dajte, če ne bom pa ek vse pustil.“ — Gospodje, v ognju kegljanja, dali so mu kar je zahteval, samo da jih ni pustil. Jože zamrmra: „To so ek faj gospodje.“ Spoznali so kmalu, kje ga tišči, začeli so mu pridno natakati. Jožetu je začelo vroče prihajati od dela in starega močnega vina, ter pravi: „Gospodje, necoj smo pa vsi ek židane volje, ne bom vas pustil, če smo prav tri dni ek skupaj.“ Pozna ura je že bila, veselica je šla k koncu, kegljalci iz kegljišča, dali so mu pet cvančerc, pijače preveč in večerjo. Vprašajo ga: „No Jože, ali si zadovoljen nocoj s to plačo?“ „Se gospodom lepo zahvalim sem prav ek cufriđen. Prosim gospodje, nekaj bi še rad povedal, da ne bi bil kaki ek ferdrus ali ek zamira.“ „No Jože le hitro povej kaj bi pa še rad?“ „Tako bi šel rad še nocoj v ek kafehaus en glažek ek vanilli-geista izpiti.“

„No to se bo že zgodilo,“ pravijo gospodje, le pojdi za nami, mi gremo tako tje.

Kavarna je bila tisti čas tam, kjer je danes gospoda Morauca prodajalna. Jožetu se obraz zasveti, se lepo zahvali za povabilo ter jim zatrjuje, „da jih ne bo ek zapustil, da so vredni, da jih ek človek počasti, res tu so ta pravi ek go-spudje.“ Vesela družba je že bila v kavarni, ko Jože za njimi pride; ko jih zagleda, visoko klobuk vzdigne in se globoko priklanja ter jih nagovori „ek smo spet skupaj“. — „No, le sedi k oni mizi in pij, kar hočeš,“ ek družiga ne maram, samo ek vanilli-geista“. „No, le pij ga.“ Jože se „vanilli-geista“ dobro naleze in začel je še bolj jecljati ter pravi markerju: „Ek, to imam jaz najrajši, zato ki je to ek za zdravje uštimanu.“ Zopet kliče markerja, zatrjeval mu je, „če bi jaz tako bogat bil, ko so ti moji ek gospodje, da bi se mogel vsaj trikrat na teden vanilli-geista napiti, gotovo bi jaz še ek sto let ek še živel.“ Vesela družba je odšla in plačala za njega. On je še ostal in od dvojne trudnosti pri mizi zaspal. Ko so novi gosti prihajali, videli so Jožeta za mizo spati; ker je pa bil on nekak star mestni inventar, znana oseba pri veselju kot v žalosti, ga je vse pustilo počivati. Proti jutru se zbudi, zagleda druge vesele obraze, zastoka, da je žejen in bi rad pil; plačali so mu, da je bil na novo pijan. Hodil je dva dni vrtoglav po mestu in ni mogel zadosti napovedati, „kako je on za veselico lepo okrasil po stotnikovem načrtu, in kaj so bili tu za eni ek faj gospodje na kegljišču, ki ne gledajo na to, da so ta velike ek šole študirali, bili smo celo noč vsi ek eden; to pa rečem, če je bolj učena, večja ek glava, bolj je ek prijazen gospod; če je bolj ek zabit in tumpast, bolj je ek ošaben, to je že ek stara reč.“

Kakor čez leto, toliko bolj se predpustom ni manjkalo veselje. — Neko leto se je nekaj gospodov zavzelo, da hočejo sijajno na pustni dan popoldne na trgu veliko mask postaviti. Najeli so nižje sloje ljudi, dali so jim za obleko nekaj denarja in dosti pijače, bilo jih je za to delo dosti za dobiti. Godba tisti čas v polnem, močnem številu, bili so eni godci v ženskih krilih, drugi v jopicah itd. našemljeni. Neki gospod pravi: „Jože mora tudi iti.“ Vprašajo ga: „Jože, hočeš iti v maskare na trg?“ „Ek bom šel.“ „Kaj pa misliš narediti?“ „Bom v ek štacuni žakljev nakupil, pa bom si iz njih obleko naredil in s smrečevjem našil, bom za ek hostniga moža.“ Popoldne bilo je na trgu veliko mask in smeha. Jože je hodil po trgu ves s smrečevjem preprežen, kakor bi medveda spustil; fantje deró za njim in vpijejo: „Mi tebe poznamo.“ Maska pravi: „Ek mene ne poznate —“.

To je neka mala slika iz prejšnjih dobrih, veselih let, ko so bile dobre letine in ljudje edini in s priprostostjo zadovoljni, ko sta bila boj za obstanek življenja in kruhoborstvo še neznana. — Kakor je pa na svetu pri vsakem enkrat konec, tako je bilo tudi pri Jožetu. Lotil se ga je nek suh kašelj, lazil je bolan po mestu, delati ni mogel več. Kakor so pa danes v našem mestu blage gospe usmiljenega srca do revežev, tako so bile tudi tisti čas do Jožeta. Dali so mu v več hišah juho, zjutraj mleko, gospodje kakó denar. To ni trajalo dolgo, vlegel se je. In neki dan se iz visoke kapiteljske line oglasi mali zvon tužnega glasu, da se je sedaj Jože preselil v daljno večnost. — Bog mu bodi usmiljen!

Ko je Jože delal na vrtu, ako je bil vesel, je tudi kako zapel; bil sem še mlad in zabeležil sem si od njega narekavano pesem:

Rožice bele, rudeče, lepo dišeče,
na vrtu modro stoječe, lepo rasteče,
v hiši se govori, da se tukaj ohcet naredi:
ako se to zgodi, se vam, rožice, življenje zamori.

Jokal bi na ves glas, za ljube sirotke vas,
sadiš, zalival sem vas, če tudi bil je mraz,
sedaj pa vzamem od vas to ljubo slovo, četudi težko,
srce mi krvavi, ker rožic nikjer več ni.

Pušlec iz vas naredim, ali od žalosti omedlim,
ne bodite sirotke žalostne ve, ker v hiši je ohcet že,
ženin z nevesto za mizo sedi, se pušeljca veseli,
sedaj pa Jezus govori, vse modro molči.

Jezus rekel je svatom, rožicam tako,
da Bog v nebesih sklenil je tako,
svatje rožice bili so veseli, ter so tudi eno zapeli,
Jezus na ohceti pri mizi je bil, ali videti se ni pustil.

Meščan.

Domače vesti.

(Pastoralna konferenca) za novomeško dekanijo je preložena na poznejši čas.

(Osebne vesti.) Dr. br. Celestin Liebsch, bivši sekundarij v bolnici usmiljenih bratov v Kandiji, je toliko okrevaj, da se je dne 4. t. m. odpeljal iz Aleksandrije v Trst in potem v Gradec. — G. dr. Janko Šlebinger je imenovan za pravega učitelja na c. kr. gimnaziji v Novem mestu. — 6. t. m. je bil promoviran doktorjem modroslovja g. Vinko Šarabon, učitelj na c. kr. gimnaziji v Novem mestu.

(Javna šolska skušnja) g. Hladnikove „Glasbene šole“ v Novem mestu se je v četrtek 12. julija ob 4. uri popoldne v dvorani „Narodnega doma“ v navzočnosti lepega števila starišev in prijateljev godbe obnesla prav sijajno. Jako ugodno zbrani vsopred so izvajale učenke in učenci posamezno in skupno zares povsem hvalevredno. Težko bi bilo soditi, katera učenka ali kateri učenec je zaslužil prednost, ker vsaki točki sledilo je burno odobravanje. Na novo presenetili so nas pa letos dvoglasni zbori, kateri so si z izvajanjem mičnih pesmic, če tudi ob koncu sicer jako velikega programa, pridobili vsestransko simpatijo in uplívno priznanje. Čast toraj vsaki učenki in vsakemu učencu posamezno, kakor vsem skupaj! Gospodu učitelju Hladniku pa gre prisiščna zahvala za uprizoritev tacega užitka glasbene umetnosti. Le želeži je, da bi si njegova šola v vseh slojih našega prebivalstva pridobila vedno več naklonjenosti. — Lepo slovesnost zaključila je cesarska himna, katero so vsi navzoči stoje poslušali.

—u—

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu juniju 1906 so 204 stranke vložile 98 171 K 35 h. 220 strank vzdignilo 65 666 K 95 h, torej več vložilo 32 504 K 40 h. 11 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 26 700 K — h. 224 menic se je eskomptovalo za 80 700 K — h. Stanje vlog 2,952.479 K 88 h. Denarni promet 415.538 K 90 h. Vseh strank bilo je 937.

(V bolnico Usmiljenih bratov) v Kandiji pri Rudolfovem se je sprejelo meseca junija 159 bolnikov, koncem meseca maja so ostali 104, skupaj 263. Od teh se je ozdravilo 105, zboljšalo 40, neozdravljenih odšlo 13, umrla sta 2. V oskrbovanju jih je ostalo 103. Oskrbovalnih dni se je nabralo tekom preteklega meseca 3086.

(Trgovci) iz Novega mesta in Kandije so se z lastno-ročnimi podpisi sporazumeli, da bodo imeli svoje prodajalne popolnoma zaprte ob novem letu, velikonočnih, binškošnih in božičnih praznikih. Ob teh dnevih se tedaj sploh ne sme prodajati tudi ne pri odprtih oknih za zaprtimi vrati. Če bi pa kateri ravnal temu sklepu nasproti je kaznovan z globo 40 kron v prid olupševalnemu društvu v Novem mestu. Občinstvo iz mesta in okolice naj blagovoli to hvalevredno odredbo upoštevati ter ob omenjenih časih svoje potreščine pravočasno nabaviti.

(Izgubil) se je pred devetimi dnevi neki Solagna Vincenc, ogljar v Peščeniku. Bil je nekoliko slaboumen in se ne ve, kam je izginil. Kdor ve kaj o njem, se prosí, da sporoči župnemu uradu Podgrad.

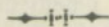
(Prodaja grajščine Breitenau.) Iz Novega mesta se nam piše: Dne 4. julija je bila tusodno licitacijskim potom prodana ena svoj čas največjih grajščin, Breitenau pri Straži. Prodaja se je vršila sledeče: Grad Breitenau s pritliklino vred deželne deske št. 1087, cenjen na 195.034 K; prodan za 332.000 K; zgodovinska razvalina grad Lueski, svoj čas last Erazma Predjamskega iz leta 1580 pod številko 1048 deželne deske, 47 oralov, cenjen na 14.295 K 75 h, prodan za 23.000 K. Zemljišče parcele „Pot ob Prečku“, 130 oralov, cenjeno na 78.084 K, prodano za 130.000 K. Vse to sta kupila dosedanji najemnik Jurij Kindler in neki Dunajčan Jožef Reiner. Zadnjo postavko zemljiščne parcele katastralne občine Jurka vas je kupil g. Ivan Vintar, trgovec v Gor. Straži, za 11.640 K. Vse skupaj je torej vrglo 496.640 K. Lastnik Fass-Beleznay je prišel sem iz Dunaja z zahtevo, da se fundus instructus izloči od prodaje. Pa je prišel prepozno s svojo zahtevo, kljub temu, da jo je podkrepil „mit Verordnung des obersten Gerichtshofes“. Pravijo, da se

je stvar tako dobro prodala, da je lahko Fass-Belezny vesel, kajti njegovi dolgovi znašajo le nekaj blizo 300.000 K. Mnogo kupcev se je udeležilo te dražbe, seveda sami bogataši; tudi iz Ljubljane smo jih nekaj opazili, med njimi tudi g. Bahovec.

(Izpisek [Consignation]) tiskovina za gg. učitelje dobiva se v tiskarni J. Krajec nasl. v Rudolfovem.

(Družba sv. Cirila in Metoda) v Ljubljani opozarja, da je od 1. julija t. l. naprej edina založnica kavinih izdelkov v korist naše družbe le tvrdka „Ivan Perdan v Ljubljani“. Tvrdka Perdan je po naši družbi znana postala vesoljnemu Slovenstvu. Postala je pa ob enem tudi naša dobrotnica. Tudi to dobro ve naš narod. Perdanova kava je najboljša in konkurira z vsemi drugimi izdelki te vrste. Zunanja oprema te nove „družbene kave“ je umetniška in ob enem poučna. Na nje ovitkih vidite naša družbina šolska poslopja v Trstu, v Velikovcu, na Muti in na Savi. Slovenke, kupujte odslej le to novo družbino kavo.

(Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani) vsem svojim podružnicam. Premnogokrat opazuje podpisano vodstvo „družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“, da porabljajo posamezne podružnice svojevoljno denar, ki naj se po pravilih celokupno steka le v naši glavni blagajni. Nekateri izmed njih podpirajo razna obrambna društva, ki so v njih okraju ali deželi, druge kupujejo ob danih prilikah drage vence, tretje nam zopet pošiljajo ne prevažna obvestila v priporočenem ali celo ekspresnem pismu, ali porabljajo drage denarne nakaznice mesto poštno-hranilničnih čekov, ki so v nebrojnim številu raztreseni po slovenskem svetu. So pa tudi, ki potrošajo skoraj vso nabrano udnino v to, da sijajneje prirede svoj občni zbor. Nabavljajo si namreč dragih tiskanih vabil ter si naročajo godcev-piskačev. Vsled tega plačujejo godbeno licenco ter nam slednjč pošiljajo ostanek v malenkostnem znesku — morebiti 5, 7 ali 10 kron v našo družbino blagajno. Opetovano je podobnosti ožigosavalo družbino vodstvo v svojih oklicih; a do danes zelo zaman. Zato pozivljemo vsled ponovljenega sklepa 172. vodstvene seje izza 16. majnika 1906 še enkrat s pričujočim posebnim pismom vse svoje podružnice in njih č. funkcionarije, naj štedijo z nabranim denarjem. Vse kar nabere kaka podružnica, je last osrednjega družbinega vodstva in nikdo nima pravice s tem denarjem razpolagati po svoje. Le če družbino vodstvo povodom prošnje dovoli od slučaja do slučaja, le takrat sicer nikoli in nikjer. Čast pa bodi vsem onim podružnicam, ki popolnoma umevajo naš težki položaj in jim je vedno to pred očmi, da ima naša družba le rednih stroškov do 3 600 kron na mesec. Prav kratko dōbo bi se mogla naša družba držati, ako bi vse podružnice delale po tem tu vam znamovanem načinu. Saj naj nam po družbinih pravilih prihajajo glavni in najzanesljivejši dohodki uprav od naših podružnic. Slavni podružnici odbor! Revnega in bednega, a toliko upapolnega naroda previdni činitelji bodimo vsi Vi in mi.

Gospodarske stvari.

— (Varujmo prašiče pred rudečico.) Rudečica spada med najnevarnejše prašičje bolezni, ker pokonča v najkrajšem času napadene prašiče. Danes je prašič še ješč in zdrav, jutri je pa mrtev. Pripetilo se je letos že par takih slučajev, ki so napravili mnogo škode našim posestnikom. Ker nastopa ta kužna bolezen sploh le v poletnem času, najbolj v mescih julij in avgust, varovati moramo prašiče pred vročino in soparico, ki je v teh mescih največa. Skrbimo, da bodo prašiči na hladnem in na suhem. Zlasti je paziti na to v svinjakih, ki so pri nas v obče premalo zračni in preveč soparni. Če imaš svinjake na mokrem, prestavi jih na suh prostor, in če to ni mogoče, skrbi, da se prostor pod svinjakom osuši. Okrog svinjaka in pod svinjakom bodi snaga. Gnoj naj se spravlja tja, kamor spada, namreč na gnojišče. Prašičem pa je nuditi prilika, da se kopljejo. Če tega ni mogoče, naj se pogostoma umivajo. To upliva neizmerno ugodno na dober počut živali in s tem vred tudi na boljšo rejo. Klaja bodi zdrava, ne nagnjita ali sprijena. Bolezen se prenaša najraje po krmi. Prekupcev ni puščati v svinjake in prašiče, katere si na novo kupil, imej nekaj časa ločene, da vidiš ali so zdravi ali ne. Po krajih,

koder se rudečica redno prijavlja, so vpeljali cepljenje po Lorencevem načinu. S takim cepljenjem prašičev se odvrta nevarna bolezen. Tudi pri nas bo kazalo, da se vpelje to cepljenje, ako se hočemo bolje varovati pred rudečico.

— (Prašičja reja na Tirolskem.) Na Tirolskem je prašičja reja veliko manjšega pomena kakor pri nas. Vendar jo pospešujejo na vse mogoče načine. Sedaj hočejo v vsakem sodnem okraju napraviti eno postajo za rejo plemenih prašičev in v vsaki občini po eno postajo za rejo mrjasca. Kaj pa pri nas? Vzlic temu, da je prašičja reja največjega pomena za nas, imamo cele sodne okraje, kjer ni nobenega mrjasca, Kako naj se pa v takih razmerah vpelje reja plemenih svinj?

— (Kake vinske letine) se imamo po zdajšnjem stanu vinske trte letos v novomeški okolici nadjati? Po presodbi zvedencev, nastavile so letos trte za tretjino, da tudi za polovico manj zaroda kakor v lanskem letu. Posebno velja to za nove vpeljane vrste, naše stare, kakor: lipna belina, žametasta črnina i. t. d. so plodnejše. Vrhu tega, da niso trte tako zarodne kakor bi bile lahko, je tudi zarod pri mnogih vrstah tak, kakoršnega si razumen vinogradnik ne želi. Vsled dolzega deževnega in hladnega vremena v prošlih tednih, se je nastavljeni zarod jako neugodno spremenil. Postal je namreč, namesto da bi ostal zastaven debel, pri dostih vrstah nekam čudno dolg in tenak spičast, in zraven vsacega zaroda se nahajajo vilice. Zarod se je toraj kakor po dolensko pravimo iztrebeličil, ali po vipavsko rečeno zvilčil se je. Ako ne bo ob času cvetenja prav lepo ugodno vreme, spremenilo se bode dosti zdajšnjega še nekam kaznega zaroda v vilice. In zato smemo tako-le sklepati o letošnji vinski letini: ako ta zarod, katerega so trte nastavile prav povoljno odcvete, in ako ne bo nikake druge nezgode, utegne biti vinska letina vendarle za tretjino do polovice manjša, nego je bila ona lanskega leta.

— (Sadni semenj v Ljubljani.) Kmetijska družba v Ljubljani priredi letos mesca novembra prvi sadni semenj v Ljubljani. Ta semenj bo imel na eni strani nalogo pokazati, da imamo na Kranjskem lepo namizno sadje in da je preskrbovanje ljubljanskega mesta z živili krivo, če ob sv. Miklavžu in na Božič ni dobiti lepega domačega sadja; na drugi strani bo pa imel ta semenj nalogo naše sadjarje navajati k pravilnemu hranjenju, zavijanju in pošiljanju sadja. Na semenj se bo namreč sprejemalo le pravilno zavito sadje v primernih zabojih in košarah ter bo morala biti vsaka posoda napolnjena le z eno vrsto jabolk ali hrušek in sicer v najmanjši množini vsaj 5 kg.

— (Kako se izplača kokošja reja?) Nekateri trdijo, da se kokošja reja ne izplača, da je reja dražja kakor znašajo dohodki od jajc. Ali se kokošja reja izplača ali ne, to je odvisno od cene in števila jajc, ki jih znese kokoš, po drugi strani pa od stroškov krmljenja. Če redimo slabo nesne kokoši, potem se reja gotovo ne izplača. Kokošja reja se začne izplačevati, če znese kokoš saj 120 jajc na leto, če prodajamo jajca poprek po 5 vin. komad in če nas krma ne stane več kakor po 1 in pol vin. na dan. V tem slučaju imamo 6 K dohodkov in 5 K 48 vin. stroškov, tako, da ostane 52 h prebitka. S skrbnim odbiranjem dobro nesnih kokoši, kakor so n. pr. laške jerebičarke, se da doseči, da znese kokoš tudi do 150 jajc na leto. V tem slučaju se reja veliko bolj izplača. Ko bi se pri nas malo bolj računalo, bi se gotovo pričela tudi bolj skrbna reja, skrbna namreč v tem pogledu, da bi začele gospodinje bolj skrbno odbirati dobro nesne kokoši za rejo.

— (Na kaj je gledati pri kurnicah, da so zdrave). Kakor za druge živali tako je treba tudi za kokoši ugodnih bivališč. Tudi kokošim je treba zdravih, zračnih in svetlih prostorov, ki so po zimi dosti gorki. Pri nas se pa na vse to premalo pazi! Saj ni res, da je vsaka luknja dobra za kurnico, samo da je pod streho! Dobra kurnica mora biti zavarovana pred prepihom in pred mrazom. Zato mora biti kurnica dosti trdna. Lesena kurnica naj se napravi iz dvojnih sten, med katero je zatlačiti žaganja, šote ali suhega mahu, da je po zimi bolj gorka, po leti pa bolj hladna. Dalje je gledati na to, da leži kurnica na južno stran in da se drži na severno stran kakega drugega trdno zidanega poslopja

n. pr. govejega hleva, svinjaka itd. Kurnice tik hleva so posebno po zimi dobre, ker so bolj gorke, če napravimo za dovažanje toplote potrebna okna iz hleva v kurnico.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

G. J. Košiček je dal za kurjavo tri voze odpadkov na žagi. Veleč. g. župnik J. Vidergar 20 K. Neimenovana 6 K. G. okr. glavarja tajnik Dembscher 2 K. Veleč g. župnik Jakob Porenta 10 K. Izgubljena stava M. 20 K. Neimenovana iz Mirnepeči 2 K. Hranilnica in posojilnica v Semiču 20 K. Kandija in Novo mesto za mesec julij 38 K. — Preč. g. proš Fr. Dovgan je poslal iz Metlike 85 K, ki so jih darovali preč. g. proš sam 40 K, veleč gg. Mat. Novak, župnik 15 K, A. Golobič, knezoškof. duh. svétnik 10 K, Stanko Dostal, kaplan 10 K, in blag. g. Martin Vukšinič, n. v. r. oskrbnik 10 K. Blag. g. Fr. Šetina, nadučitelj v Črnomlju je nabral 100 K. Gosp. Možina, pos. 1 K. — Podpisani izrekam najtoplejšo zahvalo zlasti preč. gosp. proštu metliškem in g. nadučitelju v Črnomlju za trud in skrb, koje sta izkazala potrebnim dijakom novomeskim. Zahvaljujem pa ob tej priliki tudi vse blage dobrotnike, ki so, bodisi kakorkoli, podpirali našo dijaško kuhinjo. Njihova izdatna podpora je storila, da je bilo možno poravnati ves nedostatek, ki se je pokazal v prvem polletju.

Novo mesto, 14. julija 1906.

Dr. Jos. Marinko.

Loterijske številke.

GRADEC, 30. junija	49	51	16	27	71
TRST, 7. julija	63	42	84	87	14

Tržne cene dne 9. julija 1906 v Rudolfovem.

Imenovanje	Hektl. po		Imenovanje	Hektl. po	
	K	h		K	h
Šenica	14	96	Leča	12	36
Rž	13	—	Bob	10	40
Kornza	11	71	Ajda	10	40
Oves	7	80	Proso	12	36
Ječmen	10	40	Soršca	13	—
Krompir	5	20	Lan	—	—
Pižol	12	36	Jajca po 8 za 40 vinarjev.		
Grah	12	36			

Častna izjava.

Podpisani Franc Štamcar, posestnik v Rudolfovem, obžalujem in preklicujem žaljive besede, ki sem jih govoril o gospodu Janezu Ferlič-u iz Rudolfovega glede njegove tehtnice, ker so bile moje obdolžitve popolnoma neosnovane.

Rudolfovo, dne 10. julija 1906.

Franc Štamcar.

Dražbeni oklic.

E 235/6
12

Po zahtevanju gospoda Henrika Kastelica iz Rudolfovega, sedaj v Zagrebu zastopane po g. Jakobu Schegula v Rudolfovem, bo dne 31. julija 1906 dopoldne ob 10. uri pri spodaj oznamenjenem sodišču v izbi št. 8. dražba zemljišč vl. št. 386. d. o. Rudolfovo obstoječega iz stavbene parcele 245 (hiša) in vrtna parcele 156 z novo hišo.

Nepremičnini, ki jo je prodati na dražbi, je določena vrednost na 9757 K 50 v, v katerem znesku so zapodane na 1440 K cenjene stanovalske in živezne pravice Henrika Kastelica.

Najmanjši ponudek znaša 4878 K 75 v, pod tem zneskom se ne prodaje.

Dražbene pogoje, ki se ob jednem odobre in listine, ki se tičejo nepremičnine, zemljiško-knjižni izpisek, hipotekarni izpisek, izpisek iz katastra, cenitvene zapisnike itd. smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj oznamenjenem sodišču v izbi št. 5. med opravičnimi urami.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodišču najpozneje v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razveljaviti glede nepremičnine same.

O nadaljnih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičnini pravice ali bremena ali jih zadobe v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodišču, kadar niti ne stannjejo v okolišju spodaj oznamenjene sodnije niti ne imenujejo tej v sodnem kraju stanujočega pooblaščenca te vročbe.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. II.,

dne 28. maja 1906.

(150)

Posestvo iz proste roke

je na prodaj. Taisto obstoji iz hiše, vsega gospodarskega poslopja, vodnjaka, njiv, hoste in vinograda za rigolat pripravljenega, vse v dobrem stanu in blizu ceste ležeče. Več se izvé pri Janezu Bradovič-u, Uršno selo št. 30, pošta Toplice. (152-2-1)

Izjava.

(151)

Podpisani sem zgubil okoli 165 gld. denarja in sem v „Dol. Novicah“ št. 13 to oglašil, pa napačno, da bi se lahko mislilo, da mi ga je kdo vzel v prodajalni urarja g. Rajca. Jaz to prekličem, ker je to pomotno.

Novo mesto, 8. julija 1906.

Matija Luzar iz Gaberja št. 49.

Družinski blaginji je posvečena skrb naših gospodinj!

**Kathreinerjeva
Kneippova sladna kava**

je edina sladna kava, ki dobiva po Kathreinerjevem načinu posebnega proizvajanja priljubljeni vonj in dobri okus zrnate kave. Njene velike, vobče priznane zdravstvene prednosti so čestokrat poudarjali najodličnejši strokovnjaki znanstva.

Poleg izdatnega prihranka v vsakem gospodinjstvu je vsakdanja uporaba zlasti za mladino neprecenljive vrednosti!

Poudarjajte pri nakupovanju izrečno ime KATHREINER in zahtevajte le izvirne zavoje z varstveno — znamko »župnik Kneippe. —

Izborna, zajamčeno pristna

istrijska vina

kakor tudi **puntigamsko**
pivo in žganje

je dobiti po najnižjih cenah pri gosp.

ANTONU JAKAZ-U,

hotelirju in kavarnarju v Novem mestu.

Sprejema tudi naročila za neposredna (direktna) pošiljanja istega vina iz velike istrijske zadružne kleti. (161-3-1)

Zagotavlja se najpoštenejša postrežba in točna izvršitev naročil.

Dobro vino

lastnega pridelka, v vsaki množini, je po nizki ceni za dobiti v graščini Struga, Št. Peter pri Novem mestu.

(145-3-2)

Učenec za mesarski obrt

se takoj sprejme pri Ljudevit Ferlič-u v Novem mestu. Taisti dobiva zraven hrane in stanovanja tudi nekoliko plače.

(157-3-1)

Pomočnik in dva močnejša dečka

se sprejmejo v stalno službo, počenši s 16. julijem t. l. Izučeni mizarji ali tesarji imajo prednost. Oglasi se lahko ali v nedeljo od 10. do 12. ure v Kandiji št. 37., ali pa v ponedeljek zjutraj ob 6. uri v parni žagi g. Košička v Kandiji.

(153)

Posestvo z vsem gospodarskim poslopjem

je iz proste roke na prodaj. Pripravno je za gostilno. Zraven spadajo lepe njive, velika hosta, dva sadna vrta, vse v bližini hiše. — Natančneje pri Mariji Iljaš, Žalovče št. 17, fara Šmarjeta, Dolenjsko.

(154-2-1)

!! Vino na prodaj !!

Prav dobro rudeče namizno vino, posebno pa fino belo starino (zeleniko) ima na prodaj kmetiška šola na Grmu.

Cena po dogovoru.

(160-0-1)

Pravico ribe loviti

na Krki od Novega mesta do potoka Rumunjevasi, potem na potokih Rumunjevasi in Prečine si je odkupilo 5. julija t. l. oskrbnitvo graščine Breitenau.

(159)

Pod strogo kaznijo je tedaj prepovedano vsakteremu, na omenjenih vodah ribariti in tudi onim, ki bi morda imeli dosedaj ribarstvo v postranski najemščini.

Zastopniki za kmetijske stroje firme R. J. Ježek, Blansko

se sprejmejo proti proviziji za vse večje kraje na Dolenjskem. : : : : : (156-3-1)

Zglasiti se je pri glavnem zastopniku v Ljubljani Ivanu Komatiču na Dunajski cesti št. 31.

Lepo posestvo na prodaj!

Anton Sternad iz Hinj, št. 17 pri Št. Janžu na Dolenjskem daje na znanje, da je njegovo posestvo na prodaj. — Obstoječe iz vinogradov z letnim pridelkom 100 hektolitrov vina, mnogimi travniki, da se lahko 18 glav živine redi, velike njive v lepi legi, lepi smrekovi, hrastovi in bukovi gozdi. Nova velika hiša ter nov kozolec z 9 okni (štanti). Temu primerni, prostorni živinski hlev v dobrem stanu. Skupno posestvo je 97 oralov zemlje. Oddaljeno od farne cerkve 6 minut. Cena 17.000 goldinarjev, polovico denarja se lahko obrestuje. (149-2-1)

Hamburg-Amerika Linie

Vožnja traja dni 6 dni iz vrstna prilika za potovanje in ostane z najnovejšimi leta 1905 in 06 zgrajenimi velikanskimi parniki "Amerika" 24.000 ton "Kaiserin Augusta-Victoria" 25.000 ton toraj še enkrat večji kakor do sedaj velik parniki z 8-12.000 tonami

Pojasnila daje zastopnik: **Fr. Seunig, Ljubljana** Kolodvorske-ulice št. 28

Odhod iz Ljubljane vsaki ponedeljek, torek in četrtek v tednu.

Koverte in pismen papir s tiskom ter lepe vizitnice po nizki ceni priporoča tiskarna J. Krajec nasl. v Rudolfovem.

Stanovanje:

(158-3-1)

dve sobi, kuhinja, drvarnica, perilnica, klet in vrt se odda s 1. oktobrom t. l. Kje pove upravnitvo Dol. Novic

Vrtnarskega učenca

sprejme vodstvo kmetijske šole na Grmu takoj.

Dotični mladenič biti mora 15 do 16 let star ter krepak, slovenskega jezika tudi v pisavi popolnoma zmožen. Čas poduka traja tri leta. V tem času udobi vso obleko, stanovanje, hrano in poduk v šoli ter na vrtu brezplačno. Po preteku treh let izroči mu vodstvo šole spričevalo, s katerim ga imenuje vrtnarskim pomočnikom. Pismene prošnje so kakor hitro mogoče osebno vložiti na Grmu.

(142-0-2)

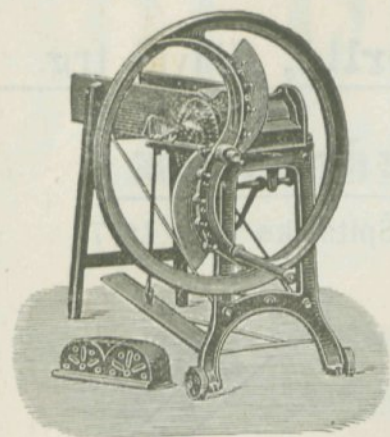
Vinske sode

iz hrastovega lesa, vsake velikosti do 70 hektolitrov prodajo Alex Breyer i sinovi v Križevci.

Cena počenši 6 K od 100 litrov.

Kupec mora sode v Križevcu prevzeti.

(148-5-1)

(112-24-4) **Tovarna strojev in železolivarna
K. & R. Ježek v Blanskem (Moravska)**

se priporoča za dobavo vseh kmetijskih strojev, kakor:

plugov, bran, sejalnih strojev, strojev za žetev in košnjo, vitlev, mlatilnic, žitnih čistilnic in od-biralnikov (trijerjev), slamoreznic, reporeznic, koruznih robkarjev, drobilnih mlinov, parilnih kotlov, grozdnih in sadnih mlinov in stiskalnic itd. Posebna izdelava sesalk, vodovodnih naprav, ben-cinovih motorjev in lokomobil, vrtnih strojev in strojev za kroženje obročev. Popolne opreme opekarn, šamotnih in tovarn za mavec. ➡ Zmerne cene, ugodni plačilni pogoji ➡

— Premovana na vseh razstavah z najvišjimi priznanji. —

Ceniki (o kmetijskih strojih slovenski) zastoj in poštnine prosto. Dopisuje slovensko.

Zastopstvo za Kranjsko in zaloga strojev v Ljubljani: **J. Komatič**, Dunajska cesta števil. 31.

Dolenjske Toplice pri Rudolfovem.

Vsem p. n. gostom letoviščarjem, izletnikom, potnikom in obiskovalcem Toplic priporočam svojo

== novo otvoreno gostilno moderno urejeno ==

z lepimi sobami za prenočevanje in za stalno bivanje. Za dobra jedila in izvirno pijačo vedno skrbljivo. Cene nizke. Postrežba točna.

Za obilen obisk in blagohotno naklonjenost se najtopleje priporočam s spoštovanjem

(122-5-3)

Mihael Zupanc, pek in gostilničar.

Prodaja vina.

Imam v kleti več sto hektolitrov pristnega belega, črnega in rudečega starega in novega vina, domače rakije, brinovca in finega namiznega olja iz oljk po primerno nizkih cenah.

Ivan Pujmann,

(83-16 €)

vinogradnik in trgovec (Vodnjan Dignano-Istra).

VOZ, ki nese peze 80 centov

je na prodaj pri Janezu Fink-u v Smolinji vasi števil. 10 pri Novem mestu. (138-3-2)

(234-24-18)

ŽENSKÉ LASE

zmešane in rezane, kupujem za malo in veliko. Vsaki nabiralec las naj se prepriča, da plačujem od zdaj vsekakor najvišjo ceno. Izdelujem vsa vlasuljarska dela, vlasulje (baroke), lasne verižice, kite in umetne slike iz las po najnovejšem načinu. — V zalogi imam najfinejša mila svetovnoznane tvrdke H. Kielhauser, Gradec, kakor tudi znano Bergmannovo lilijino milo z znamko „dva rudarja“. Dišave za obleko in mnogo priznana tekočino Bay-Rum, katera rabi proti izpadanju las in očiščuje prhut.

Spoštovanjem se priporočujem **Ivan Svetec**,

brivec in vlasuljar, Rudolfovo, Glavni trg (nasproti mestne hiše).

Najcenejša in najhitrejša vožnja v AMERIKO je s parniki

„Severonemškega Lloyda“

iz

BREMENA

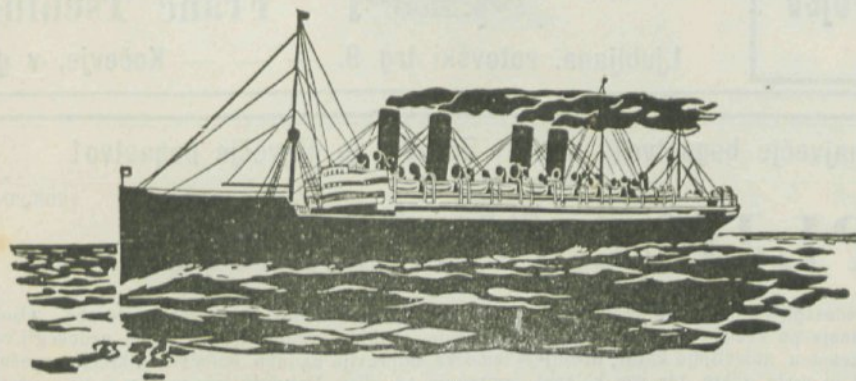
NEW-YORK

s cesarskimi brzoparniki: Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm, Kaiser Wilhelm d. Grosse.

Prekomorska vožnja traja samo

➡ 5—6 dni.

Pozor! Berite!

Natančen zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike gori navedenega parobrodnege društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino-le pri

Edvard Tavčar-ju, v Kolodvorskih ulicah št. 35.

nasproti občeznane gostilne „Pri starem Tišlerju“.

(83-24-11)

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. Vsa, potovanja se tikajoča pojasnila točno in brezplačno.

Postrežba poštna, reelna in solidna. — Potnikom, namenjenim v zapadne države, kakor: Colorado, Mexiko, California, Ariona, Utah, Wyoming, Nevada, Oregon in Washington, nudi naše društvo posebno ugodno izvanredno ceno čez Galveston, Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno. — Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimore in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilija, Kuba, Buenos Aires, Colombo, Singapore, v Avstralijo itd. itd.

Lekarna
Jos. Bergmann
v Rudolfovem
kupuje po najvišji ceni
štupo (seme)
lisičjega répa

(glej podobo)

gorčično seme
(ženof), kamilice
in druga zdra-
vilna zelišča in
cvetje.

(132-4-2)

za trgovino z mešanim blagom, čez 14 let star, nekoliko nemškega jezika zmožen ter iz poštene hiše, se sprejme pri
J. Razboršek-u v Šmartnem pri Litiji. (52-6-3)

(1-24-14)

Prodajalne
se spoznajo
na
tej podobi,

v katerih se
dobivajo edino pravi
SINGER-jevi
šivalni stroji

Singer Co. del. družba šivalnih strojev
v Novem mestu, Glavni trg št. 88.

Gostilna **Ferlič**, Glavni trg.

Zobozdravnik

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7.

(131-0-1)

Amerikanske zobe.
Vsa zobotehnična dela.

Amerikanske zobe
se v konces. ateljeju

O. SEYDL izvršujejo.

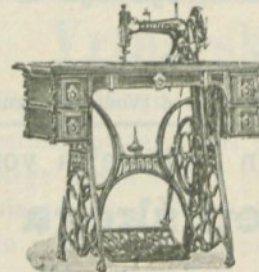
Ordinira vsaki ponedeljek od 10.—5. ure.

Zidana hiša

(146-2-2)

je iz proste roke na prodaj v Rudolfovem št. 13., ležeča blizu glavnega trga. 4 sobe, 1 kuhinja, 2 kleti, 2 jedilni shrambi, 1 hlev, 1 svinjak, voda v hiši, zraven lep vrt. Natančneje pové lastnik ravno tam.

PF AFF šivalni stroji

(130-2-2)

so najbolji za družinske potrebe, kakor: šivanje, vezenje in krpanje, nepresegljivji za obrtne namene, ter šivajo naprej in nazaj idoči. (Kugellager!)

Glavni zastopnik:

Franc Tschinkel,

Ljubljana, rotovski trg 9. — — — Kočevje, v gradu.

Zdravje je največje bogastvo! — Zdravje je največje bogastvo!

(266-20-16)

KAPLJICE SV. MARKA.

Te glasovite in nedosegljive „Kapljice sv. Marka“ se uporabljajo za zunanjo in notranjo uporabo. Osobito odstranjujejo trganje in koljenje po kosteh, nogah in rokah, ter izlečijo vsaki glavobol. One delujejo nedosegljivo in spasonosno pri boleznih na želodcu, ublažujejo katar, urejujejo izmečke, odpravijo naduho, bolečine in krče, pospešujejo in zboljšujejo prebavo, čistijo kri in čreva. Preženejo velike in male gliste, ter vse bolezni, izvirajoče od glist. Delujejo izborna proti hripavosti in prehlajenju. Lečijo vse bolezni na jetrih in slezih ter kóliko in ščipanje v želodcu. Odpravijo vsako mrzlico in vse bolezni, izvirajoče od mrzlice. Te kapljice so najboljšo sredstvo proti boleznim na maternici in madronu, radi tega ne bi smele manjkati v nobeni meščanski in kmetski hiši.

Dobiva se samo: Mestna lekarna, Zagreb. — Raditega naj se naroča naravnost pod naslovom: „Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg št. 50, poleg cerkve sv. Marka.“

Denar se pošilja naprej ali povzame. Manj kakor 12 steklenic se ne pošlje. Cena je naslednja in sicer franko postavljeno na vsako pošto:

1 ducat (12 stekl.) 4 K — v || 3 ducati (36 stekl.) 11 K — v
2 ducata (24 stekl.) 8 K — v || 4 ducati (48 stekl.) 14 K 60 v
5 ducatov (60 stekl.) 17 K — v

Na razpolago imam na tisoče priznanih pisem, katerih mi ni mogoče radi pomanjkanja prostora navesti. Zato navajam samo imena nekaterih gospodov, ki so uporabljali „kapljice sv. Marka“ z najboljšim vspehom, ter popolnoma ozdravili: Ivan Baretinčić, učitelj; Stjepan Barić, župnik; Ilija Mamić, opankar; Janko Kišulj, kr. nadlogar; Stjepan Seljanić, seljak; Sofija Vukelić, šivilja itd. itd.

MESTNA LEKARNA, Zagreb, Markov trg št. 50, poleg cerkve sv. Marka. Ustanovljeno leta 1360.